

_____ hokimligi
*maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi*

_____ maktabgacha va
*maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
__-umumiy o'rta ta'lim maktabi
geografiya fani o'qituvchisi*

_____ning
*20__-20__-o'quv yili 6-7-8-9-sinf
bo'sh o'zlashtiruvchi
o'quvchilar uchun*

**TO'GARAK
HUJJATLARI**

To'g'arak a'zolari haqida ma'lumot

<i>No</i>	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
<i>1.</i>							
<i>2.</i>							
<i>3.</i>							
<i>4.</i>							
<i>5.</i>							
<i>6.</i>							
<i>7.</i>							
<i>8.</i>							
<i>9.</i>							
<i>10.</i>							
<i>11.</i>							
<i>12.</i>							
<i>13.</i>							
<i>14.</i>							

15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

ISH REJASI

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Yer yuzi aholisi, Irqlar			
2.	Dunyo okeani tubining geologic tuzilishi va relyefi.			
3.	Okean boyliklari, ulardan foydalanish va muhofaza qilish			
4.	Afrikaning geografik o‘rni, o‘rganilish tarixi			
5.	Antarktida. Geografik o‘rni, o‘rganish tarixi, geologik tuzilishi, foydali qazilmalar. Relyefi			
6.	Janubiy Amerika Iqlimi. Ichki suvlari			
7.	Shimoliy Amerika aholisi			
8.	Yevrosiyo. Tabiiy-geografik o‘rni, o‘rganish tarixi			
9.	O‘rta Yevropa			
10.	Masshtab.			
11.	Geoxronologik jadval.			
12.	Yerning iqlim mintaqalari.			
13.	Landshaftlar.			
14.	Okean suvining xususiyatlari			
15.	Tabiiy geografik o‘lkalari. Materik tabiatiga			
16.	Hind okeani.			
17.	Tabiiy geografik o‘lkalari. Aholisi va uning			
18.	Shimoliy Amerikaning tabiat zonalari va			
19.	Sanoat - milliy iqtisodiyotning tayanch tarmog‘i			
20.	Ko‘mir sanoati			
21.	Qurilish materiallari sanoati			
22.	Agrosanoat majmuasi			
23.	To‘qimachilik sanoati haqida			
24.	Sanoatni hududiy tashkil etish hamda joylashtirish			
25.	Aholiga xizmat ko‘rsatish sohalari			
26.	Toshkent shahri			
27.	Iqtisodiy faoliyat tahlili			
28.	Firmani boshqarish –menejment			
29.	Ishlab chiqarish va ekologiya			
30.	Davlat budjeti			
31.	Asosiy makroiqtisodiy ko‘rsatkichlar.			
32.	O‘zbekiston respublikasining iqtisodiy salohiyati			
33.	Inflyatsiya oqibatlari.			
34.	Xalqaro savdo			

Sana: “ ” _____ 20__ -yil. Sinflar: __. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Yer yuzi aholisi, Irqlar.

Mashg‘ulotning maqsadi:

- a) **ta’limiy:** o‘quvchilarga bugungi mavzu xaqida tushuncha berish
- b) **tarbiyaviy:** tabiat bilan do‘stlashishga o‘rgatish, mashg‘ulot davomida o‘zaro xamkorligi, o‘zgalar fel-atvorini xurmat ruxida tarbiyalash
- c) **rivojlantiruvchi:** o‘quvchilarni erkin fikrlashga, muloxaza yuritishga o‘rgatish, ijodiy izlanish konikmalarini rivojlantirish

Mashg‘ulot usuli: no‘ananaviy usulda

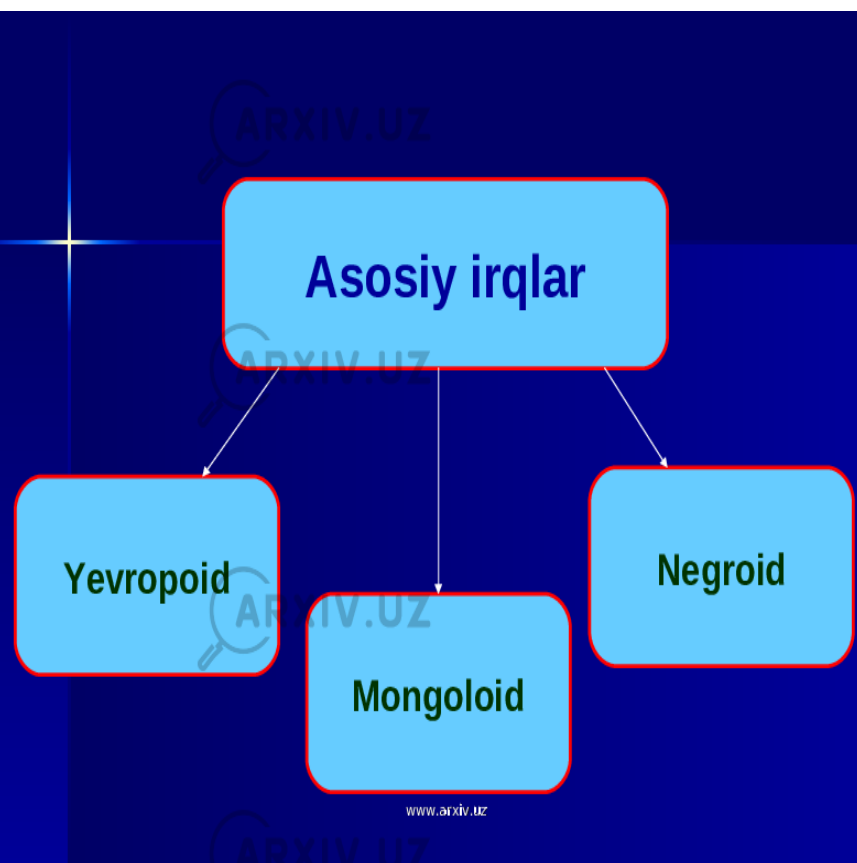
Mashg‘ulot jixozi: dunyo xaritasi, atlas xarita, jadvallar, yangiliklar

Mashg‘ulotning borishi:

1. Tashkiliy qism.
  - a) Salomlashish
  - b) Honani mashg‘ulotga tayyorlash
  - c) O‘quvchilar davomatini aniqlash
  - d) Ob-havoni aniqlash va uni kuzatish
  - e) Shu kunning muhim yangiliklari
2. O‘tilgan mavzuni so‘rab baxolash.
3. Yangi mavzu bayoni.
4. Yangi mavzuni mustahkamlash.
5. Uyga vazifa.

O‘tilgan mavzuni so‘rab baholash:

1. Tabiat kompleksi deganda nimani tushunasiz?
2. Qanday sabablarga ko‘ra tabiat zonalari hosil bo‘ladi?
3. Balandlik mintaqalarining soni nimalarga bog‘liq?

Yangi mavzu bayoni

Yer yuzi aholisi, irqlar. Aholi soni jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti davomida o‘shib kelgan. Masalan, eramizning boshlarida 230 mln, 1 000-yilda 305 mln, 1 500-yilda 440 mln kishiga yetgan. Oxirgi ming yillikda aholining ikki baravar ko‘payishi uchun 600 yil kerak bo‘lgan bo‘lsa, ikkinchi marta ikki baravar ko‘payishi uchun 230 yil, uchinchisiga 100 yil va to‘rtinchisiga 40 yil kerak bo‘lgan.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining ma’lumotlariga ko‘ra, Yer yuzi aholisi 2016-yil o‘rtalarida 7 mlrd 400 mln dan ortdi. Aholi soni eng ko‘p (100 mln dan ortiq) mamlakatlar Xitoy, Hindiston, AQSH, Indoneziya, Braziliya, Pokiston, Nigeriya, Bangladesh, Rossiya, Meksika, Yaponiya va Filippin.

XX asrning 60-yillarida „demografik portlash“, ya’ni aholining juda tez sur’atlar bilan o‘shishi kuzatildi. Aholining o‘shishi Afrika, Osiyo va Amerika mamlakatlarida yuqori bo‘lsa, ko‘plab Yevropa mamlakatlarida past ko‘rsatkichga ega.

Dunyo aholisi, asosan, uchta katta irqqa mansub. Bular yevropeoid, mongoloid va negroid. Bu asosiy irqqlar orasida ko'p oraliq (aralash) irqqlar mavjud.

Aholining joylashish xususiyatlari. Dunyo aholisining notekis tarqalganligiga mamlakatning geografik o'rni, tabiiy sharoiti, tarixan rivojlanishi, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti, tabiiy boyliklar bilan ta'minlanganligi kabi omillar ta'sir ko'rsatadi.

Dunyo aholisining asosiy qismi dengiz va okean sohillariga yaqin masofada yashaydi. Bunga sabab tabiiy sharoitining yashash uchun qulayligi, eng arzon dengiz transportiga yaqin bo'lganligi, eng yirik dengiz port-shaharlari tarkib topganligi bilan bog'liq.

Yer yuzida aholi zich joylashgan to'rtta yirik hudud shakllangan. Bular: Janubiy Osiyo, Sharqiy Osiyo, G'arbiy Yevropa va Shimoliy Amerikaning sharqiy qismi. Buning omillari — tabiiy sharoitning qulayligi, xo'jalikning yaxshi rivojlanganligi va qadimdan aholi yashab kelayotganligidir.

Tabiiy boyliklar va ularning inson uchun ahamiyati. Inson o'zining kundalik ehtiyojlarini qondirish maqsadida tabiat boyliklaridan foydalanishga majbur. Tabiat boyliklarini beshta asosiy guruhga ajratish mumkin: mineral, iqlimiy, suv, yer va biologik boyliklar.

Aholining yashashi uchun yoqilg'i, rudali va noruda mineral boyliklar zarur. Ularsiz jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini tasavvur etish qiyin. Rudali foydali qazilmalarga temir, mis, olmos, oltin, uran va boshqalar, noruda mineral boyliklarga oltingugurt, fosforit, osh tuzi va boshqalar kiradi.

Insoniyatning qishloq xo'jalik mahsulotlariga bo'lgan talabini qondirish hamda tabiat qo'ynida dam olishi (rekreatsiya) uchun iqlimiy boyliklarning ahamiyati beqiyos.

Xo'jalikda eng ko'p foydalaniladigan tabiiy boylik suv hisoblanadi. „Suv bor joyda hayot bor“, „Suv tugagan joyda hayot tugaydi“, degan xalq maqollari suvning bebaho tabiiy boylik ekanligidan dalolat beradi.

Dehqonchilikni rivojlantirishda hosildor tuproqlarning ahamiyati juda katta. Muayyan hududning hayvonot olami va o'simlik qoplami biologik boyliklarni tashkil etadi. Bu boyliklarning eng muhim xususiyati ularni qayta tiklash mumkinligidir.

Aholining tabiat bilan aloqadorligi. Inson o'z ehtiyojlari uchun zarur bo'lgan barcha narsalarni tabiatdan oladi. Natijada, tabiatga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatadi. Bu esa turli tabiat komplekslari shakllanishiga olib keladi.

Tabiiy komplekslar inson ta'siri darajasiga ko'ra uch guruhga ajratiladi:

1. Tabiiy landshaftlar. 2. Tabiiy-antropogen landshaftlar. 3. Antropogen landshaftlar.

Tabiiy landshaftlar deganda insonlar tomonidan foydalanilmaydigan hududlar landshaftini tushunamiz. Ularga Antarktida, Shimoliy Muz okeanidagi doimiy muzliklar va orollar, baland tog'lar, cho'llar, qalin o'rmonzorlar misol bo'ladi.

Tabiiy-antropogen landshaftlar tabiiy va antropogen landshaftlarning oralig'ida tarkib topadi. Ularga yaylovlar, lalmikor yerlar kiradi.

Antropogen landshaftlar — kishilarning xo'jalik faoliyati ta'sirida o'zgargan tabiiy landshaftlar bo'lib, ular Yer yuzasida keng tarqalgan. Aholi punktlari — qishloq va shaharlar antropogen landshaftlarning namunasi hisoblanadi. Shaharlar landshafti dastlab 5-4 ming yil muqaddam „qal'a shahar“, „shahar-davlat“ sifatida shakllana boshlagan.

Tabiatni va tabiiy resurslarni muhofaza qilish maqsadida qo'riqxonalar, buyurtma maskanlari, milliy bog'lar tashkil etiladi. Yo'qolib ketish xavfi bo'lgan o'simlik va hayvonot olami „Qizil kitob“larga kiritiladi va alohida muhofaza qilinadi. Bunday chora-tadbirlar yagona umumiy uyimiz Yer tabiatini va insonlar sog'lig'ini asrash uchun xizmat qiladi.

Uyga vazifa: mavzu xaqida tushunchalarni daftarga yozib, atamalarga izox keltiring.

Sana: “ ” _____ 20__ -yil. Sinflar: __. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Dunyo okeani tubining geologic tuzilishi va relyefi.

Mashg‘ulot usuli: no‘ananaviy usulda

Mashg‘ulot jixosi: dunyo xaritasi, atlas xarita, jadvallar, yangiliklar

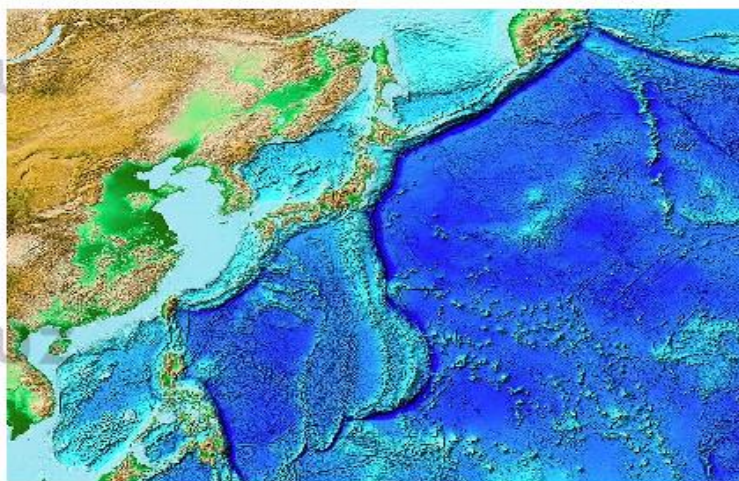
Mashg‘ulotning borishi:

1. Tashkiliy qism.
  - a) Salomlashish
  - b) Honani mashg‘ulotga tayyorlash
  - c) O‘quvchilar davomatini aniqlash
  - d) Ob-havoni aniqlash va uni kuzatish
  - e) Shu kunning muhim yangiliklari
2. O‘tilgan mavzuni so‘rab baxolash.
3. Yangi mavzu bayoni.
4. Yangi mavzuni mustahkamlash.
5. Uyga vazifa.

Okeanlar tagi relyefi.

Okeanlar tagi ham quruqliklar yuzasi kabi notekis.

Okeanlarning materiklarga tutashgan chekka qismlarida quruqlikning suv tagidagi davomi — materik sayozligi, ya’ni shelf joylashgan.

O‘tilgan mavzuni so‘rab baholash:

1. Quyosh tizimi, Yer, litosfera qanday hosil boigan?
2. Beruniy gipotezasi qanday mazmunga ega?
3. Qaysi gipotezani ko‘pchilik tan olgan?

Yangi mavzu bayoni

Dunyo okeani. Olimlarning fikricha, „okean“ atamasi finikiyaliklar so‘zidan olingan bo‘lib, yunoncha „qirg‘oqsiz dengiz“, „Yerni aylanib oquvchi buyuk daryo“, degan ma’noni anglatadi. „Dunyo okeani“ atamasini ms olimi Y.M.Shokalskiy 1917- yilda fanga kiritdi. Yer sharining uzluksiz suvli qobig‘i *Dunyo okeani* deb ataladi. Uni *okeanosfera* deb ham atashadi.

Dunyo okeani Yer sharining 361 mln. km² maydonini egallaydi. Suv Yer yuzasining Shimoliy yarimsharda 61% ini, Janubiy yarimsharda 81%ini qoplagan. Yerni Shimoliy, Janubiy, G‘arbiy va Sharqiy yarimsharlarga ajratilishidan tashqari, yana okeanlar yarimshari va materiklar yarimshariga ham bo‘linadi. Okeanlar yarimsharida Yer yuzining 90,5 % qismini suv qoplagan

Dunyo okeanini o‘rganish tarixi. Buyuk geografik kashfiyotlar davri (XV asrning ikkinchi

yarmi XVII asrning birinchi yarmi) dan boshlanadi. Bu davrda X.Kolumb, J.Kabot, Vasko da Gama, Amerigo Vespuchchi, F. Magellan, F. Dreyk, V. Yanszon, A. Tasman va boshqalar Dunyo okeanida suzishib, muhim kashfiyotlar qildilar. Shu bilan birga, oqimlar, materik va orollar, quruqlik qirg'oqlari, suvning sho'rliigi, harorati, hayvonot olami to'g'risida qimmatli ma'lumotlar to'pladilar. 1920- yildan keyin okean suvlari chuqurlik bo'yi- cha o'rganila boshlandi. 1960- yilda fransuz Jan Pikar *Mariana* cho'kma- sini zabt etdi. Endilikda kemalar zamonaviy asbob-uskunalar bilan jihozlandi, mashhur Jak Iv Kusto komandasi to'plagan ma'lumotlar, kosmik kemalardan olingan tasvirlar tahlil qilinmoqda.

Dunyo okeanining qismlari okean, dengiz, qo'ltiq, bo'g'izlardan iborat. Okeanlar bir-biridan geografik o'mi, geologik tuzilishi, biologik xususiyatlari bilan farq qiladigan ***bir butun tabiat komplekslaridir.***

Dunyo okeanini birinchi bo'lib gollandiyalik olim B.Varenius 1650- yilda beshta qismga ajratdi (Tinch, Atlantika, Hind, Shimoliy va Janubiy Muz okeanlari). ICeyinchalik, tadqiqotchilar uchta, to'rtta, hozirgi paytda esa Xalqaro okeanografik tashkilotlar tan olgan beshta okean ajratilmoqda. Dunyo okeanida jami 66 ta, quruqlikda esa 2 (Kaspiy va Orol) dengiz ajratilgan (8-rasm). Antarktida materigiga tutash dengizlar Janubiy okeanga tegishli (raqamlarda berilgan).

Okean tubi relyefi. Dunyo okeani tubi relyefi juda murakkab tuzilgan. Okean tubida materik sayozligi, materik yonbag'ri, materik etagi, okean tubi botiqlari, O'rta okean tizmalari va eng chuqur cho'kmalar kabi yirik relyef shakllari mavjud. O'rta okean tog' tizimining umumiy uzunligi 60 ming km dan ortiqboiib, u barcha okeanlami kesib o'tgan va bir qancha tarmoqlarga bo'lingan. Materik bilan O'rta okean tog' tizmalari orasida yirik botiqlar joylashgan.

Dunyoning tabiiy xaritasida beshta havza ajratish mumkin. Ular Tinch, Atlantika, Hind, Shimoliy Muz okeani havzalari va berk havzalardir. Daryo qaysi havzaga o'z suvini quysa, o'sha havzaga tegishli bo'ladi.

Yangi mavzuni mustahkamlash

1. Dunyo okeani va uning qismlari deganda nimani tushunasiz?
2. Dunyo okeanida qancha havza ajratish mumkin?
3. Qaysi okeanlar Yevrosiyoni, Avstraliyani va Antarktidani o'rab turadi?

Uyga vazifa: mavzu xaqida tushunchalarni daftarga yozib, atamalarga izox keltiring.

Maktab MMIBDO' _____ Sana _____ 20__yil

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com veb-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

+99890-530-00-68 nomerga telegramdan yozishingiz yoki telegramdan nza4567 izlab telegramga murojaat qilishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

Hujjat word variant doc formatda beriladi.

42 listdan iborat geografiya fanidan 6-9-sinf bo'sh o'zlashtiruvchi o'quvchilarga 34 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

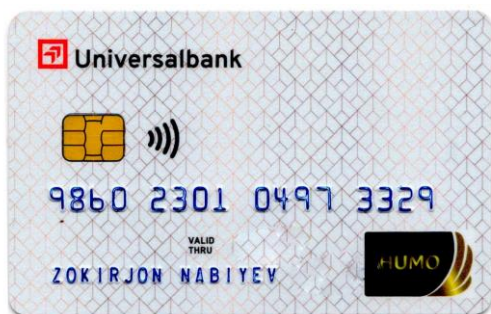

Telegram kanalimiz:

[@Maktablar_uchun_hujjatlar](https://t.me/Maktablar_uchun_hujjatlar)

To'lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalariga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!
Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud

- 1. 1-11-Sinflar uchun sinf soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11. O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12. Psixolog hujjatlari**
- 13. Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14. Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15. Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**